

Směnka

[Právní úprava]

- Zákon směnečný a šekový
(č. 191 ze dne 20. prosince 1950)
  - vychází ze Ženevských konvencí platných od roku 1930, které sjednotily směnečné a šekové zákony ve většině evropských zemí

[Charakteristika směnky]

- **Směnka** je úvěrový cenný papír, ze kterého vyplývá dlužnický závazek, který dává majiteli směnky právo požadovat ve stanovenou dobu stanovenou částku.
- Zaplacení částky ze směnky musí být „bezpodmínečné“, tzn. nesmí být vázáno na žádnou podmínku.

[Charakteristika směňky]

- Směňka vznikla ve 12. století v období feudalismu v Itálii.
- Původně existovaly pouze vlastní směňky, později i cizí.
- Nezáleží na formě (může být napsána na čemkoliv). Např. na pivním tácku.

Význam směnky

- Směnky slouží k:
  - získání eskontního nebo obchodního úvěru,
  - placení a ručení (platební funkce);
  - získání hotovosti před dobou splatnosti.
- Směnku lze využít jako *platební prostředek*. Majitel může směnku před okamžikem splatnosti prodat, aby získal peněžní prostředky. Směnka může sloužit také jako *zajištění peněžitého závazku* (je možné ji uplatnit poté, co by nebyl splněn původní závazek).

Dva základní druhy směnek

- **Směnka vlastní (solosměnka)** představuje bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu. Vystavuje ji dlužník, majitelem směnky je věřitel, tzv. remitent. Hlavním směnečným dlužníkem je v tomto případě výstavce směnky, tedy dlužník, jehož závazek vzniká podepsáním a předáním směnky.
= závazek dlužníka zaplatit („zaplatím“)
- **Směnka cizí (trata)** představuje bezpodmínečný příkaz zaplatit určitou peněžitou sumu. Vystavuje ji věřitel ve vztahu ke svému směnečníkovi (rozuměj dlužníkovi), který ji musí přijmout (v tom okamžiku se stává akceptantem). Hlavním směnečným dlužníkem je akceptant, vedlejším směnečným dlužníkem je sám výstavce směnky.
= příkaz jiné osobě, aby zaplatila („zaplaťte“)

[Obsahové náležitosti směňky]

- označení, že jde o směňku, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána;
- bezpodmínečný *slib* zaplatit určitou peněžitou sumu (směňka vlastní), bezpodmínečný *příkaz* zaplatit určitou peněžitou sumu (směňka cizí);
- jméno toho, kdo má platit (směňečníka);
- údaj splatnosti (pokud chybí, je považována za splatnou na viděnou);
- údaj místa, kde má být placeno;
- jméno toho, komu nebo na jehož řad má být placeno;
- datum a místo vystavení směňky;
- podpis výstavce.

[Směnečná suma]

- Je-li směnečná suma udána jak slovy, tak čísla a neshodují-li se tyto údaje, platí suma vyjádřená slovy.
- Je-li směnečná suma udána několikrát slovy nebo několikrát čísla a neshodují-li se tyto údaje, platí suma nejmenší.

[Splatnost směnek]

- Směnka může být vystavena:
  - na viděnou (při předložení) = *vistasměnka*
  - na určitý čas po viděné = *časová vistasměnka*
  - na určitý čas po datu vystavení = *dato směnka*
  - na určitý den = *směnka fixní*
- Směnky s jinou dobou splatnosti jsou neplatné.
- Doba splatnosti směnek je obvykle do jednoho roku.

[Splatnost směnek]

- Směnka vystavená na určitý čas po viděné musí být předložena k přijetí do jednoho roku od data vystavení.
- Výstavce však tuto lhůtu může zkrátit nebo prodloužit. Výstavce může ustanovit, že směnka na viděnou nesmí být předložena k placení před určitým dnem.
- Splatnosti směnky vystavené na určitý čas po viděné se řídí datem přijetí nebo datem protestu.

[Plnění ze směnky]

- Majitel nesmí odmítnout placení částečné.
- Majitel směnky není povinen přijmout placení před splatností.

[Aval směnky]

- Zaplacení směnky může být pro celou směnečnou sumu nebo její část zaručeno směnečným rukojemstvím. Rukojemství se vyznačuje slovy „jako rukojmí“ („per aval“) nebo jinou doložkou stejného významu. Rukojmí se musí podepsat.
- Směnečný rukojmí je zavázán jako ten, za koho se zaručil. Závazek směnečného rukojmího je platný i tehdy, je-li závazek, za který se zaručil, neplatný z jiného důvodu než pro vadu formy. Zaplatí-li směnečný rukojmí směnku, nabývá práv ze směnky proti tomu, za koho se zaručil.

[Indosament směňky]

- Každou směňku lze převést indosamentem (rubopisem), a to i tehdy, když nebyla vystavena na řad.
- Pokud je na směňce doložka „nikoli na řad“, indosamentem ji převést nelze (směňka je omezeně obchodovatelná).

[Eskont směnky]

- Před uplynutím splatnosti směnky může být směnka odkoupena obchodní bankou = *eskont směnky* (banka poskytuje eskontní úvěr).

[Eskontní úvěr]

- Eskontní úvěr vzniká odkoupením směnky klienta bankou před termínem její splatnosti. Směnka se tím převádí na banku a klient za to dostává od banky částku, které se rovná nominální hodnotě směnky **snížené o eskontní provizi (tzv. diskont)**. Tato eskontní provize může zahrnout i rizikovou prémii (dle bonity dlužníka a kvality směnky) a jiné transakční náklady. Tato provize se platí ke dni proplacení směnky.
- Úrokové sazby se počítají výhradně individuálně.

[Eskontní úvěr]

- V době splatnosti banka předkládá směnku k úhradě směnečnému dlužníkovi nebo jiným osobám, které ručí za její splacení. Pokud tento závazek nikdo z nich nesplní, tak v případě eskontování cizí směnky se banka obrací na svého klienta (vedlejšího směnečného dlužníka) a **požaduje splacení eskontního úvěru**. S eskontním úvěrem je v každém případě spojená velká kontrola všech účastníků. Banky neeskontují každou směnku a od každého žadatele.

[Terminologie]

- **Akceptace směnky** = směnka se stává platnou až jejím přijetím (akceptací) směnečníkem
- **Aval** = směnečné rukojemství (ručení) třetí osobou
- **Avalista** = směnečný ručitel
- **Blankosměnka (biansměnka)** = směnka, na které při vydání úmyslně není vyplněna podstatná náležitost (např. částka). Tento údaj se doplňuje dodatečně.
- **Depozitní směnka** = směnka vystavená finanční institucí k zajištění pohledávky vzniklé z vkladu věřitele
- **Eskont směnky** = postoupení dosud nesplatné směnky komerční bance (poskytnutí eskontního úvěru).
- **Emitent** = výstavce směnky (dlužník)
- **Remitent** = věřitel ve směnečném vztahu
- **Reeskont směnky** = postoupení dosud nesplatné směnky bankou jiné bance nebo centrální bance.
- **Směnečník (trasát)** = třetí osoba – plátce směnky (u směnky cizí)
- **Trasant** = výstavce směnky

[Vlastní směnka]

V ..... dne .....
(místo a datum vystavení, měsíc slovy)

Za tuto směnku zaplatím dne ..... na řad .....
(údaj splatnosti, měsíc slovy) (jméno a adresa)

částku ..... korun českých
(částka číslem i slovy)

Splatno v ..... u .....
(místo placení) (domicil)

Výstavce .....
(jméno/firma a adresa)

.....
(podpis)

Cizí směnka

V ..... dne .....
(místo a datum vystavení, měsíc slovy)

Za tuto směnku zaplatíte dne ..... na řad .....
(údaj splatnosti, měsíc slovy) (jméno a adresa)

částku ..... korun českých
(částka číslem i slovy)

Směnečník .....
(jméno)

.....
(adresa)

Splatno v ..... u .....
(místo placení) (domicil)

Výstavce .....
(jméno/firma a adresa)

.....
(podpis)

Příklad: cizí směnka splatná v určitý den

- Zaplatte za tuto směnku dne 1. prosince 2003 částku 50.000 Kč (slovy padesáttisíčko-runčeských) panu Janu Novákovi, r.č. 550101/0001, bytem Nová Ves č.p. 4, Trutnov. Bez protestu.
- V Praze dne 12.12.2002
- Směnečník:
vlastnoruční podpis
ing. Petr Štědrý, jednatel
Jistota, s.r.o.
se sídlem Praha 2, Luční 13
- Výstavce:
vlastnoruční podpis
Pavel Vlček
r.č. 770707/5555
bytem Plzeň, Tichá 51